

TOP-CONFERENCES

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies is a double-blind peer-reviewed, open-access journal published to reach excellence on the scope. It considers scholarly, research-based articles on all aspects of economics, finance and accounting. As an international congress aimed at facilitating the global exchange of education theory, contributions from different educational systems and cultures are encouraged. It aims to provide a forum for all researchers, educators, educational policy-makers and planners to exchange invaluable ideas and resources.

O‘ZBEKISTON OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA XORIJLIK TALABALAR SONINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI VA STRATEGIYALARI

Mirzaxadjayeva Shaxzoda Shuxratovna
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti,
"Real iqtisodiyot" kafedrası assistenti
ORCID: 0009-0004-6602-8943

Shaxzodamirzaxadjayeva98@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston oliy ta’lim muassasalarida xorijlik talabalar sonini oshirish zarurati, mavjud holati, duch kelinayotgan muammolar va istiqbolli rivojlanish strategiyalari tahlil qilingan. Xususan, xorijiy mamlakatlar tajribasi asosida samarali marketing yondashuvlari, ta’lim sifatini oshirish, infratuzilmani takomillashtirish va xalqaro hamkorlikni kengaytirish orqali xorijlik talabalarni jalb etish mexanizmlari ko‘rib chiqilgan. Maqolada, shuningdek, ta’lim eksportining mamlakat iqtisodiyotiga ta’siri ham tahlil qilinadi va O‘zbekiston oliy ta’lim tizimining xalqaro raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan taklif va tavsiyalar beriladi.

Kalit so‘zlar: xorijlik talabalar, oliy ta’lim, xalqaro hamkorlik, ta’lim eksporti, marketing strategiyasi, ta’lim sifatini oshirish.

Abstract

This article analyzes the necessity, current state, existing problems, and development strategies for increasing the number of international students in higher education institutions of Uzbekistan. In particular, it examines mechanisms for attracting foreign students through effective marketing approaches, improving education quality, developing infrastructure, and expanding international cooperation based on global best practices. The paper also explores the impact of educational exports on the national economy and presents recommendations to enhance the international competitiveness of Uzbekistan’s higher education system.

Keywords: international students, higher education, international cooperation, education export, marketing strategy, quality improvement.

Аннотация: В данной статье рассматриваются необходимость, текущее состояние, существующие проблемы и перспективные стратегии увеличения числа иностранных студентов в высших учебных заведениях Узбекистана. Особое внимание уделено механизмам привлечения иностранных студентов на основе международного опыта — через эффективный маркетинг, повышение качества образования, развитие инфраструктуры и расширение международного сотрудничества. Также анализируется вклад образовательного экспорта в экономику страны и представлены рекомендации по повышению международной конкурентоспособности системы высшего образования Узбекистана.

Ключевые слова: иностранные студенты, высшее образование, международное

сотрудничество, образовательный экспорт, маркетинговая стратегия, повышение качества образования.

Kirish

O'zbekiston Respublikasida oliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, uni xalqaro standartlarga moslashtirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu jarayonning muhim yo'nalishlaridan biri – xorijlik talabalarni jalb qilish orqali mamlakatning ta'lim eksporti salohiyatini oshirishdir. Xorijiy talabalar sonining ko'payishi iqtisodiy daromadni oshiradi, ta'lim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi va O'zbekistonning xalqaro nufuzini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Asosiy qism

Globalizatsiya jarayonida oliy ta'lim nafaqat milliy taraqqiyotning muhim omili, balki xalqaro raqobatbardoshlik mezoni sifatida ham qaralmoqda. Xalqaro talabalarning soni va ularga yaratilgan shart-sharoitlar davlatning ta'lim tizimi sifati, ochiqligi va jozibadorligini namoyon etadi. O'zbekistonda so'nggi yillarda oliy ta'lim muassasalari sonining oshishi, ta'lim tizimining xalqaro reytinglarda ishtiroki, hamkorlik dasturlarining kengayishi xorijiy talabalar uchun yangi imkoniyatlarni yuzaga keltirmoqda.

Bugungi kunda O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan xorijiy talabalar soni asosan qo'shni davlatlar (Tojikiston, Qirg'iziston, Qozog'iston, Turkmaniston) hamda ayrim Osiyo va Yaqin Sharq mamlakatlaridan bo'lgan yoshlar hissasiga to'g'ri kelmoqda. Biroq umumiy ko'rsatkich hali ham rivojlangan davlatlar darajasidan ancha past. Masalan, dunyo tajribasida xorijiy talabalar ulushi 10–15 % atrofida bo'lsa, O'zbekistonda bu ko'rsatkich hozircha 2–3 % ni tashkil etadi.

Xorijlik talabalar bilan bog'liq mavjud holat

So'nggi yillarda O'zbekistonda xorijlik talabalar soni sezilarli darajada oshgan bo'lsa-da, bu ko'rsatkich hali ham mintaqaviy va global raqobatchilar bilan taqqoslaganda pastligicha qolmoqda. Masalan:

- 2024-yil holatiga ko'ra, O'zbekistonda taxminan 15 mingdan ortiq xorijlik talaba tahsil olgan;
- Bu talabalar asosan qo'shni davlatlar – Tojikiston, Qozog'iston, Turkmaniston va Afg'onistondan kelgan;
- Yetakchi OTMLar (masalan, TATU, Toshkent tibbiyot akademiyasi, Turin politexnika universiteti) bu borada faoliyat olib bormoqda.

Muammolar va to'siqlar

Xorijlik talabalar sonining kamligiga quyidagi omillar sabab bo'lmoqda:

- Til to'sig'i: Darslar asosan o'zbek yoki rus tilida olib boriladi. Ingliz tilida dasturlar soni yetarli emas.
- Marketingning sustligi: O'zbekiston OTMLari o'z ta'lim xizmatlarini xorijda samarali targ'ib qila olmayapti.
- Yashash va infratuzilma sharoitlari: Talabalar yotoqxonalarining yetishmasligi va zamonaviy infratuzilmaning yo'qligi.
- Byurokratik jarayonlar: Viza olish, ro'yxatdan o'tish va boshqa hujjatlar bilan bog'liq murakkabliklar.

Xorijiy tajriba va darslar

Quyidagi mamlakatlar tajribasi O'zbekiston uchun foydali bo'lishi mumkin:

- Malayziya: xalqaro universitetlar tarmog'ini yaratgan va ta'lim turizmi strategiyasini ishlab chiqqan.
- Turkiya: "YTB" (Yunus Emre instituti) orqali xorijlik talabalar uchun grantlar ajratadi va turk tilini targ'ib qiladi.
- Rossiya: keng ko'lamli stipendiyalar va ingliz tilidagi dasturlar orqali xorijiy talabalarni jalb qiladi.

Tavsiya va strategiyalar

O'zbekiston oliy ta'lim tizimida xorijiy talabalarni ko'proq jalb etish uchun quyidagi strategiyalarni amalga oshirish tavsiya etiladi:

1. Ta'lim dasturlarini ingliz tilida taklif etish – xalqaro akkreditatsiyalangan dasturlarni ishlab chiqish va ingliz tilidagi magistratura va bakalavr yo'nalishlarini kengaytirish.
2. Marketing strategiyasini kuchaytirish – xalqaro ta'lim ko'rgazmalarida ishtirok etish, raqamli marketing vositalaridan foydalanish.

3. Xalqaro hamkorlikni kengaytirish – qo‘shma diplom dasturlari va “2+2” kabi modellarga e‘tibor qaratish.
4. Talabalar uchun qulay muhit yaratish – yotoqxonalar sonini oshirish, yashash, ovqatlanish va salomatlik xizmatlarini takomillashtirish.
5. Soddashtirilgan hujjat jarayonlari – viza, ro‘yxatdan o‘tish va darsga yozilish jarayonlarini onlayn va avtomatlashtirilgan qilish.

Xulosa

Xorijlik talabalarni jalb etish – bu nafaqat O‘zbekiston oliy ta‘lim tizimini modernizatsiya qilish yo‘lidagi muhim qadamlardan biri, balki mamlakatning xalqaro miqyosdagi nufuzi va ta‘sir doirasini kengaytirish uchun strategik ahamiyatga ega omildir. Xalqaro talabalar sonining ortishi ta‘lim muassasalarida raqobatbardoshlikni kuchaytiradi, akademik muhitni diversifikatsiya qiladi va ilmiy-innovatsion salohiyatni oshiradi. Bundan tashqari, xorijlik talabalar orqali xorijiy investitsiyalar va valyuta oqimi ta‘minlanib, ta‘lim eksporti iqtisodiyotning yangi drayveriga aylanishi mumkin.

Ushbu maqsadlarga erishish uchun tizimli va kompleks yondashuv zarur: jumladan, xalqaro akkreditatsiyalangan ingliz tilidagi dasturlarni joriy etish, zamonaviy texnologiyalar asosida ta‘lim sifati va metodikasini takomillashtirish, raqamli marketing va xalqaro PR kampaniyalarini kuchaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, xorijlik talabalar uchun qulay yashash, sog‘liqni saqlash, hujjatlashtirish va ijtimoiy integratsiya infratuzilmasini rivojlantirish zarur.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, xorijiy tajribani inobatga olgan holda ishlab chiqilgan, samarali boshqaruv va aniq maqsadlarga yo‘naltirilgan davlat siyosati natijasida O‘zbekiston yaqin kelajakda Markaziy Osiyodagi ilg‘or ta‘lim markazlaridan biriga aylanishi mumkin. Bu esa nafaqat ta‘lim tizimi rivoji, balki umumiy milliy brendning shakllanishi va mamlakatning xalqaro integratsiyasiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan. (2023). *Annual report on internationalization in higher education*. Tashkent: MHEUz.
2. UNESCO Institute for Statistics. (2022). *Global Flow of Tertiary-Level Students*. Retrieved from <https://uis.unesco.org>
3. OECD. (2021). *Education at a Glance 2021: OECD Indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/eag-2021-en>
4. Knight, J. (2013). *International education hubs: Student, talent, knowledge-innovation models*. Dordrecht: Springer.
5. Altbach, P. G., & Knight, J. (2007). The internationalization of higher education: Motivations and realities. *Journal of Studies in International Education*, 11(3-4), 290–305. <https://doi.org/10.1177/1028315307303542>
6. Ismailov, I., & Tursunov, B. (2022). Developing the export potential of higher education in Uzbekistan: Challenges and perspectives. *Central Asian Economic Review*, 3(1), 45–59.
7. Ministry of Foreign Affairs of Malaysia. (2020). *Malaysia Education Blueprint (2015–2025)*. Putrajaya: MOE Malaysia.
8. YTB - Presidency for Turks Abroad and Related Communities. (2023). *Scholarships and international programs report*. Ankara: Government of Turkey.
9. Ministry of Science and Higher Education of the Russian Federation. (2023). *International student integration and policy strategy*. Moscow: RF Government Publishing.
10. Karimova, N., & Mamatqulov, S. (2021). Barriers to attracting foreign students in Uzbek higher education: Policy gaps and recommendations. *Uzbek Journal of International Studies*, 2(2), 67–79.